

851 Mobilia, ut pretiosa dicantur, debet esse valiosum centum aureorum, teneat Castropol. *part. 2. dispens. unic. p. 13. §. 1. num. 2.* Sed reclusum cum Commodo, sufficere, & requiri, quod excedat valorem vintiquinque aureorum; & ita declarasse Sac. Congregat. dicunt Nardus, & alii apud Donat. *tom. 1. part. 2. tract. 14. quest. 48.*

852 Scutum aureum, licet crescere soleat, aut deere, regulariter constituitur ex Julius tredecim cum dimidio. Donatus *cit. quest. 37.* Unde secundum hanc computationem constitutum Scuta tringintaquatuor argentea moneta Romana, & ferè tringinta lex monetæ Siculae.

853 Mobilia igitur, quæ non excedunt valorem vintiquinque aureorum, aut qua non durant triennium: sed uero confunduntur; ut sunt vinum, triticum, oleum, lana, & similia, non cadute sub prohibitione, de qua loquuntur, adeoque alienati possunt.

ALIENATIO RERUM PRÆDICTARUM PROHIBITA EST

854 **J**ure Canonico, ex pluribus iuribus maxime à Paulo II. in Extravag. Ambitiose cupiditati, communiter dicta Paulina, Concil. Trident. *sess. 22. de reformat. cap. 11. Urb. VIII. Per Constat. de bonis Regulariis non alienandis, & à Dece. Sacr. Congreg. Concil. ejusdem Urb. VIII. iussu edito, apud Donatum *cit. quest. 2.* In quibus prohibetur alienatio supra explicata, sub pluribus ponit, nisi in certis casibus, & sub quibusdam solemnitatibus.*

855 Casus in quibus alienatio permitteatur, sunt illi, in quibus adest Ecclesia necessitas, evidens utilitas, commoditas, aut pietas. Mendo verb. *Alienatio n. 1.*

856 Insuper, ut in prædictis casibus, & causis de n. 447. alienatio fiat, ex recentissimis iuribus requiruntur solemnitates quedam, videlicet. 1. Licitia, & auctoritas Prelati. 2. Tractatus, & consensu Capituli, seu communis, & subscriptio singulorum, saltem per Notarium. 3. Approbatio, & licentia Summi Pontificis, seu Sacr. Congr. Episcoporum, & Regularium. Prædicti namque casus, pura evictis utilitas, &c. solum sunt motiva ad licentiam impetrandam; & consensu Apostolicus se habet, ut forma actus.

857 Patres Theatini habent privilegium alienandi bona immobilia de licentia sui generalis, sine Sacra Congreg. consensu. Mendo *cit. num. 10.*

858 Peccatum contra alienantes extra casus prædictos num. 847. aut sine recentissimis solemnitatibus, sunt quatuor. 1. Nullitas contraria. 2. Excommunicatio latæ sententie, tam contra alienantes, quam contra recipientes, que non est reservata. 3. Interdictum ab ingressu Ecclesie quoad Episcopos, & Abbatibus, & post sex mensibus addita est superpenitentia a regimine; & administratio. 4. Privatio ipso facto Prelature illius Ecclesie, sive bona alienarunt: que poena est pro Prelatis inferioribus, puti. Commendataris, Reclutoribus, &c.

859 Dicitur pene non incurruunt à subtilibus; quia Extravagans loquitur de Prelatis, beneficiariis, & aliis administrationib; habentibus. Insuper confat ex verbis Decreti Urb. VII. iussu editi: *Ac proinde opera præsumptionis patens illorum facilitatem aliquæ ratione competit. Speciali S. D. N. iussi. Generalibus, & Provincialibus, Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus, & quibuscumque aliis Superioribus Regularibus, & ceteris Ordinis, &c.*

860 Nec incurruunt ab ignorantia, quia Bulla presumptionem exposcit: *v. num. 696. & tom. 2. n. 379.* excepta nullitate contractus: *ex num. 153.*

861 Cajet. in summa verb. *Excommun. cap. 75.* in fine ait: *Quod hoc Decretale non est ubique recepta; nos totaliter, sed quod aliquod, ita alii apud Donat. tom. 1. part. 20. tract. 14. quest. 3. Item Barb. Bonacina. & alii apud eundem dicunt: Extravagantem hanc receptione esse quod nullatenus contractus, non verò quod excommunicationem; & alias penas.*

Et inveniunt, quod sicut lex in nihilo recepta, ad nihilo obligat, ita lex in una sola parte recepta, quod illam solam obligat. Unde volunt præsumere confundant, seu si uero justum ferunt fructum. Ita Donatus citat. *quest. 39.*

862 Insuper Mendo in epist. cit. n. 11. ait, penas in extravaganti contentas, in Hispania non esse receptas.

863 Quaranta, & alii apud Donatum *cit. 2. et 3.* Extravagantem ubique, & quoad omnes sui partes esse receptam; solum volunt privationem beneficij non incurri ante sententiam declaratoriam delicti.

864 Id certum est, recentissimam Paulinam fuisse plures confirmatam, maximè per Sac. Congreg. Concil. Decreta: ut in num. 854. Et præterim in Italia obseruatam video.

865 Addit. Donatus *cit. num. 12.* Benè verum est, quod si Princeps fecit, legem à se latam, & sufficienter publicatam, ab initio non fuisse usi receptionem, nec obseruatam, si per decennium rater, sibi prejudicatur, & censetur, suam legem abrogare, quia ista taciturnitas, & dissimilatio, est revocatio saltus virtutis, Covarruv. & Quaranta ubi supra v. n. 197. 244. 245. & 255.

866 Consensus Apostolicus potest subsequi conclusiōnem, seu contractum alienationis, dummodo tamen non tradatur ante postfessi; que si ante tradatur, potest incurruunt. Ex Declar. Clem. VIII. de anno 1529. Donatus *cit. quest. 26.* Qui ritè advertit, non obstat conditionem in contractu appositam, dummodo consensus Apostolicus imperatur, seu obtineatur: quia protatio erit illusoria, & contraria facta; *v. num. 842.*

867 Tres possunt contingere casus, in quibus possit alienatio fieri absque consensu Apostolico. Primo. Si res sit exiguius: *Ex cap. Territor. 12. quest. 2.* Idem dicitur, si res stabiles sint minus utilis, steriles, onerosa, & plus incommode aferant, quam utilitas, & si utilitatem afferant, est modica, hoc est, non excedit summam viginti quinque aureorum, ut supra.

868 Secundo. Si bona sint incognita, incerta, aut difficultate recuperationis, Clericatus *cap. 33. num. 16.* ex Rota part. 2. recent. dec. 631. *v. num. 852.*

Quod si talis res inculta, aut steriles, post alienationem, & vt. post emphytus, sit facta fructuosa, & reducitur ad culturam; tunc, si redeat ad Ecclesiam, non potest de novo ultra triennium locari.

869 Tertio. Si urgeat summa necessitas, Papa consuli & adiutori non posse, & periculum sit in morte; vel si transierit occasio utilitatis, si expectaret Papæ consensus. Del Bene *tom. 2. cap. 17. dub. 23. num. 2.* Anton. à Spir. S. de priv. regul. tract. 2. disp. 1. num. 162. Quia necessitas non habet legem, in l. 1. ff. de off. Proconsul. Hinc Donatus *cit. quest. 21. num. 5.* ait Regulares indigentes victu, si non reperiant, qui credito illis tribuar, nec possint expectare Papæ consensum; poste alienare, pignorare, aut pecunias ad cambium recipere: *v. num. 894.*

870 Eadem ratione, si gressus peccatum, boum, &c. sit in aliquo periculo vite, aut destructionis, potest sine consensu Pontificis, de Consensu tamen Capituli alienari, ita tamen, ut gregis premium conferuerit ad aliud emendum, transfacto periculo: alias alienatio erit nulla: *v. num. 844.*

Pater posse Prelatum ex iusta causa, & utilius unam rem in aliam ejusdem Ecclesie transmutare, putat ex calice venuto, & Ecclesie non necessitatis, facere Crucem necessitatis; vel ex oliveto, aut sylva fertur inutili facere vineam fructiferam: & è converso docet Anton. à Spir. S. de priv. regul. tract. 2. disp. 1. num. 163. Del Bene *tom. 2. cap. 17. dub. 23. num. 11.* cum aliis: *v. num. 932.*

871 Alienatio sine solemnitatibus facta rescindit potest tam ab Ecclesie, quam ab empte.

872 Quare recifitione facta, sunt ab empte restituendi fructus, utpote nulliter percepti; & omnia reditu debent in præstum.

873 Prelati, aut alii, qui assumptione officii jumentum emitunt de non alienandis rebus Ecclesie, seu Monasteri, illud non violant, si cum debita causa, & solemnitatibus alienent; quia ad alienationes indebetas & illicitas extendi intelligitur. Mendo *cit. num. 7.*

LOCATIO, ET CONDUCTIO ULTRA TRIENNIA

874 **E**st prohibita. Hoc autem intelligi debet de *Et terris, seu præstiti, quæ quotannis fructiferaunt, seu si uero justum ferunt fructum.* Ita Donatus citat. *quest. 39.*

Qui proinde ait, in Lusitania, ubi oliveta non quo-

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

liber anno; sed uno biennio iustum ferunt fructum, locari ad sex annos, ut sic conductores, tres possint percipere fructus. Et ita poterit ad novem annos locari primum, si singulis trienniis fructifera; quia tunc unum triennium unico equivalit anno, & Extravagans relipit fructus triennales, minimè temporis spatium sine fructu. Ita Donatus.

875 Locatio rei fructifera singulis annis si fieri eadem per novem annos, est validæ, & inde sustinetur per primum triennium: est autem invalida, & inde sustinerti non potest per sequentes sex annos; quia lex irritativa solum quad posteriores sex annos tali contractu restabit, minimè quoad tres priores.

876 Quid si locatio fiat eodem tempore tribus personis, singulis per distinctum triennium, puta cum clausula, ut unus triennio finito, habeat locum locatio alterius: est illicita, & nulla, ut supra; quia est in fraudem legis, & revertit est per novennium.

877 Locatio facta per triennium, non potest prologari durante primo triennio, nisi conductor augeat mercedem, quia tunc ratione mercedis auctæ de novo, et nova, & diversa locatio. Elapso vero triennio, renovari potest, quia tunc est relocation, seu divisione & diversa locatio ad triennium.

878 Quod dicunt de re stabili, dicendum etiam veniam de redditibus, & fructibus ad beneficia, ut ad Ecclesiæ spectantibus: quia lex prohibet omnem actum, per quem transferri jus in re. Hinc non potest Beneficiarius concedere in emphytus fructus beneficii vita durante: Et si ultra triennium loget, non tenebit successor stace locationem.

879 **B**enè verum est (subdit Donatus) *cit. num. 44.* quod Clericos beneficiarios potest usum fructuum rei Ecclesiasticae concedere, cum sola obligatione dandi feliciter commodi, & utilitatem capienda fructus, vita sua durante: per hanc enim concessionem non transferrat aliquod jus in re, sed beneficiarius tenetur solum exhibere auctoritatem commodi etiam percepiente fructus, Quaranta verb. *Alienatio. &c.*

880 Illud certum est, concessionem retum ultra triennium, & in emphytus, non prohiberi, sed fieri posse absque alieno Apostolico, tribus concurrentibus conditionibus, ut constat per exclusionem, quae in ipsa prohibitione ab Extravagante fit his verbis: *Præterquam in casibus a uero permitti, ac de rebus, & bonis in emphytus ab antiquo concedi solitus, & cum Ecclesiæ evidenti utilitate.*

881 Unde ritè colligitur, licet iam effe locationem ultra triennium, ubi adsit consuetudo praescrita. Mendo *cit. num. 2.*

882 PLURA DE ALIENATIONE RESOLVUNTUR.

883 **C**ertum est, quod loquendo de bonis patrimonialibus, etiam de illis, ad quorum titulum Clericus est ordinatus, posse Beneficiarius, aut Clericus, nedum ex ultra triennium locare, verum etiam alienare, vendendo, donando, &c. si aliunde habeat, unde vivat: quia prohibito cadit supra bona communia Ecclesiæ. Et constat ex Trid. Relato in tom. 3. n. 48. & 62. Diana part. 9. tract. 8. ref. 23. Mendo n. 2.

884 Gregorius, caparum, &c. alienati non possunt sine causis, & solemnitatibus prescriptis; quia computantur inter mobilis pretio, queaque immobilia comparantur; quoniam servando servari possent, & ex eorum fructibus, quos quidem licet vendi, Ecclesia, seu Monasterium conservatur: *v. num. 870.*

885 Libri, qui in Monasteriis conservantur, si excedant summam 25. aureorum, alienati non possunt sine licentia Sacr. Congreg.

886 **Q**ue tamem conclusio (ait Donatus *cit. q. 50.*) limitatur Primo, ut non procedat, quando libri paulatim vendantur, & in meliores, & uilliores communari, ex cap. fine exceptione 12. q. 2. Secundo, quando libri successivè vendantur, & inter utram, & aliam venditionem interponitur magna temporis mora; sicut enim forta minima in tali calo non consentitur contnuari, ita nec huiusmodi venditiones. Vide verb. *Plura minima forta.* Item *num. 893. & 934.*

887 Annui census alienari non possunt abique alesu Pontificis, quia inter immobilia computantur;

nam sunt constituti super rebus immobilitibus, qui singularis anni fructificant.

888 Hinc annui census, & redditus diminui non possunt, si contractus in suo robore maneat, & non sive recessus; quia diminutio est species alienationis.

889 Si vero contractus fuit recessus, & capitale fuit depositum, & restitutum, tunc, si Monasterium pro investiture non inventiat fundum, tot redditus redditus, quod primum; sed minor, puta leptem, aut quinque per centum, quando primum reddebat decem; tunc licet potest investitio fieri pro minori, quia res tantum valet, quanti vendi potest, *leg. pretiæ rerum, ff. ad legem falcidionis.* Idem dicit, si tunc duo reperiuntur fundi, unus redditus rotidem, nempe decem, sed periculosa; alius redditus septem, aut quinque, sed secura, & ru invictus super minori; quia geris utilis rem Ecclesiæ, & legantis; nam plus valent quinque, aut septem certa, quam decem periculosa, ut experientia comprobat.

890 Prelatus, si repudiat legatum, aut hereditatem Monasterio reliquit, non jam ramen adeptam, & acquisitam, non dicitur alienare, nec inde incurrit penas Extravagantis; licet possit ex alio titulo peccare, si si nequa causa Monasterium iis bonis acquirendis privet.

891 Ratio est, quia illa bona prohibentur alienari, que sunt Ecclesiæ, seu Monasterio incorporata, & actu ab eo possidentur; nam à recentissimis iuribus prohibentur alienari bona Ecclesiæ: at antequam sint incorporata, non dicuntur bona Ecclesiæ, sed dicuntur bona acquirepta, seu proxime acquisibilia, non acquisita, *v. num. 1018.*

892 Quare recolenda sunt dicta infra, de jure, & dominio. Jus namque est duplex, *Ad rem, & in re.* Jus ad rem est dispositio ad tem acquirendam, unde est jus imperfectum, quod non tribuit dominium rei. Jus autem in re est jus quantum, ratione cuius illud habens dicitur acquisivisse dominium rei, & hoc dicitur adeptum, & incorporatum. Tunc autem quis dicitur habere jus in re, quando quis per aliquem actum ad dominum requisitum rem facit suam, puta per instrumentum adiectionis, per rei traditionem, per hereditatis adiectionem, aut per acceptationem donationis, & legati, ut distinctus in ver. *Domini proprietatis acquisitionis.*

893 Cū igitur ante acceptationem bona donata, aut legata non sint incorporata, sequitur, quod Prelatus illa repudiatis, non dicitur alienare bona Monasterii, aut Ecclesiæ.

894 Pariter, si quis calice preciosum legasset, non posset Prelatus, aut Rector Ecclesiæ pro pecuniam accepere post calicis acceptationem, benè vero anteā. Idem dicit de transactionibus, cessione litis, concordiis, &c.

895 Regulares (casu consuetudinis legitimè præscripte, aut extreme necessitatis excepto, de quo in num. 869.) non possunt super bonis ad eorum Monasteria spectantibus census imponere, nec pecunias ad cambium, vel inuero accipere cum solutione lucri censantis, aut danni emergentis; ex Decr. Sacr. Congr. iussu Urb. VIII. die 21. Maii 1629, apud Donatum *cit. quest. 68.* quia sunt species alienationis, & modi eludenti mentem Sacr. Congreg. Unde vult, transgredores incurrit penas alienantium,

In qua re, Pelliz. de Monialibus, cap. 6. num. 29. inquit,

“Addo, quod si Monialis ex mutuo recipiat mille aureos cum pacto solvendi quinquaginta mutuantur, quotannis ex annis redditibus ipsi Moniali ad vitam concessis, & hoc, sique dum reficiuntur dicti mille, & ex tulo lucri censantis; verò non dicitur alienare, nec incurrit penas latas contra alienantes bona Ecclesiastica.

“& ratio est, quod quando Sacr. Congr. prohibuit, ne Regulares recipient mutuo pecunias cum solutione lucri censantis, vel damni emergentis, loquitur solum in casu, quo fundus unde colligi debent annis redditibus ipsi Moniali ad vitam concessis, & hoc, sique dum reficiuntur dicti mille, & ex tulo lucri censantis; verò non dicitur alienare, nec incurrit penas latas contra alienantes bona Ecclesiastica.

“Monialis ei assignatus ad solutionem prefatorum reddituum; non id est intervenit propriæ alienatio, nec incurrentur penae late contra alienantes bona Ecclesiastica. Ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alii docti viri à me consulti.

893 Religiosus autem, qui de licentia sui Superioris sumnam pecunie mutuam accepit ad imprimendum suum librum, cum onere solvendi postea capitale, & lucrum cessans, ex preio librorum post impressionem vendendorum (idem dic de Superiori, id faciente de licentia, & afferu Monasterii) non dicitur alienans, nec inde incurrit peccatum.

1. Quia nec tales libri, nec eorum pretium sunt incorporata Monasterio; non jam enim sunt in re, sed in spe remota.

2. Quia hi libri, postquam erunt impressi, non sunt conservandi, sed vendendi; sunt enim ex natura sua merces veniales, sicut alii similes libri; adeoque non sunt de genere rerum immobilia, aut mobilia pretiosarum, que servando servari possunt, de quibus loquitur Extravagans.

3. Quia eorum pretium est pecunia, qua non est probabile distrahiri, juxta dicta in n. 906. v. n. 883.

894 Si testator bona stabilia Monasterio reliquit cum onere ea in totum, aut partem alienandi, vendendi, &c. ad satisfaciendum suis creditoribus, ad legata extensis solvenda, &c. non incurrit peccatum Praelatus alienans, nec peccat, immo alienare tenetur maximè ad satisfaciendum debito justitiae, quod testatorum ligabatur.

895 Eorum autem mobilia pretiosa, ut Calices, Vasa facta, &c. sub dictis prohibitionibus cadunt; quia hanc consentitur incorporata, & Divino Cultui applicata.

902 Constat ex Bulla Clem. VII. Nuper 23. Novembri 1526. quia id concedit nostro Ordini de Observantia.

903 Et ex Deo. Sacr. Congr. Conc. pro Clericis Regularibus apud Donatum cit. quæst. 67. Hi namque exposuerunt, qualiter Panormi quoddam Pradium stabile, vulgo dictum *li Ficarazzi*, ipsi relictum, non iam alienatum fuerit; ac inde petierunt declarari, illud non comprehendit sub prohibitione de non alienandis rebus Monasterii, protestantes se velle proprium observare institutum, quod prohibet bona immobilia possidere animo ea retinendis. Quia exposta supplicatione,

Sacra Congregat. Cardinalium Concilii Trident. Interpretum censuit, Religionem Clericorum Regularium Theatinorum, quamdui infra dictum superioris propositionem retinebat quod bona immobilia, non comprehensas in prohibitione super edita de rebus Ecclesie non alienandis. Cosmas Card. de Torres. Prosper Fagnanus Sacr. Congregat. Secr.

904 Ratio est, ut doctè ait Donatus cit. quia hæc bona non sunt Monasterio incorporata ob incapacitatem ejusdem, ex Clement. Exi. de verbor. significat. vid. num. 891.

905 Eorum autem mobilia pretiosa, ut Calices, Vasa facta, &c. sub dictis prohibitionibus cadunt; quia hanc consentitur incorporata, & Divino Cultui applicata.

PECUNIA

906 Et mobilis, sed non mobile pretiosum: unde in quavis quantitate sit, quantum est ex se, non est prohibita alienari.

Mobile namque, ut pretiosum dicatur, tria debet habere. 1. Ut valeat ultra vigintiquinque aureos. 2. Ut servando servari possit. 3. Ut sit fructifera. Pretiosum namque dicitur, quod servando servari potest cum fructu; & quidem pretiosum magis dicitur ex fructu, & utilitate, quam afferit, quam ex sola persistencia.

Mobile vero, licet possit habere primum, non haber reliqua duo; nam non potest commodè conservari; immo ex sua natura non habet conservari, sed distrahi, (rectè ait Donat. cit. quæst. 51.) Non enim datur, & accipitur, ut conservetur, sed ut in aliud commutetur; etenim fuit inventa ad commutations rerum facienda. Unde usus non distinguuntur a pecunia, sed est continuum formale pecunie; argentum vero, aut aurum, est purum materiale. Hinc D. Thom. 2. 2. quæst. 78. art. 1. ait: *Quod si usus vieni est ibi, ita & usus pecunie est alienatio, seu distrahit. & si usus vienii consumit per ejusdem usum, nempe per hunc ibi, ita & pecunie per hunc alienari.*

907 Denique non est fructifera, ut constat ex dividendo de usura; nam *nominis non parvis nominum*, cap. *Ejiciens dist. 88. in fine*. Et hoc est ratio, cur si ex pecunia mutuo data aliquid accipiat, usura committitur.

908 Qui tamen addit, quod mobile pretiosum reliquit Monasterio ad certum finem, cum sola obligatione non alienandi, alienari potest (causa existente, & solemnitate) ut ejus pretium applicetur in emptione rei utilioris, aut si cestus finis, pro quo fuit reliquit, quia cessante fine, cestus lex, cap. *cum cestante, de appell.* Ita Donatus quæst. 82.

909 Moniales non possunt sine causa, & solemnitate, alienare bona Monasterii, nec ipsatum dones; quia dones iner immobilia numerantur, & debent in empionem stabilium applicari. Ex Deo. Sacr. Congreg. Donatus tom. I. part. 2. quæst. 52. num. 9. *Verum video* (ait Mendo num. 8.) *confutatim inducit in pluribus Monasteriis, quod informantur in solvendis debitis, & in sufficienciam illorum.*

910 Item nec possunt alienare etiam de licentia Superioris annum usum private Moniali concessum de bonis Monasterii, quia iuri percipiendi singulis annis certam sumnum pecunie, est usus juris, qui inter immobilia computatur. Si autem Monialis non concedat aliquid annum usum talis boni, sed pro se retineat, singulis tamen annis præcisè remittat illi fructus, non eri alienari, sed potius cleomysynia, si illi erit consanguineus pauper; quia hoc paupertate non transfert usum juris, sed usum facti, qui ab alio juris distinguuntur: Ex Clem. Exi. de verbor. significat. & inter mobilia computatur. In priori autem casu (ut doctè pondet Bord. resol. 126. n. 40.) sit unica remissio pro futuris annis, que est cessio sui juris, & idem alienatio.

911 Bona immobilia reliqua Monasterio incapaci, cuiusmodi sunt Monasteria Ordinis Minorum de Observantia S. Francisci, Reformatorum, Capuccinorum, & Clericorum Regularium, qui quidem neque in communione possident, non comprehenduntur sub Extravaganti, & Deceteris; sed possunt, immo debent ea vendere, aut cum hereditibus se compondere, eorum pretium semel solvendum accipiendo, & in necessitatem ac utilitatem Monasterii expendendo.

APPENDIX XVII.

De occupatione honorum Ecclesia Decretum Tridentini.

P. Rohibet. Sez. 22. gravissimis verbis occupare bona Ecclesia. Sed quia Decretum hoc multa continet sciu digna, illud appono cum adjectis notis Bellarmi, quia non solum contra occupantes, sed etiam male alienantes, & usurpantes bona Ecclesiastica latum est. Sic ergo habet Concil.

Si quem Clericorum, vel laicorum, quacunque in dignitate etiam imperiali, aut Regali refulget in

tantum

De I. Precepto Decalogi. Cap. IV.

ricos per sequestrationes honorum ad solutionem Collectarum, de quibus superius, incursum excommunicacionem Bullæ. Compellere enim plus est quam auxiliari, sed compellitur quis per capturam honorum. Accoramb. de Immunitate Eccles. cap. quoniam nos. 2. lib. 6. Et licet Navarr. excusat à tali excommunicatione obprobabilem ignorantiam, ut in cap. 27. num. 61. Consului tamen quod in justice non bene loquatur.

Hinc statutum quod donans, aut vendens, aut cedens aliquid Ecclesie tenet ad collectas, est exercitans, & contra Bullam in Cœna Domini, & ita censute Sacra Congregatio,

QUÆRESI

911 *An assensio Apostolicus ex lapsu longissimi temporis presumatur interfuisse in alienatione?*

Lapsus decem annorum dicitur longi temporis; lapsus plus vero tringinta, aut quadragesima annorum, dicitur longissimi temporis, in 16. quæst. 3. Cap. subvenit, leg. fin. Cap. de prescriptione longi temporis; Donatus tom. I. part. 1. quæst. 10. num. 2. Hoc premisso

912 Res. cum distinctione: Vel enim in instrumento alienationis nulla sit mentio de assensu Apostolico;

Et tunc ex lapsu longissimi temporis, puta tringinta aut quadragesima annorum, presumitur. Donatus tom. I. part. 2. quæst. 28. ex cap. pervenit 4. de emp. & vendit. Ubi habetur: *Quod tringinta annis constante illorum matrimonio, dominus ipsam bona fide, titulique iusto possedit.* Et ita in similibus tempore Rot. Rom. judicatur, ait Quaranta apud Donatum cit. Idem dicendum est de similibus solemnitatis intrinsecis, aut extrafinis.

913 Semper autem requiritur bona fides: *Quoniam nulla antiqua dierum possest fides aliquam mala fidei possest.* Ita cap. vigiliani de prescript.

914 Vel in instrumento alienationis apparat factum de assensu Apostolico imperando, putat si faciat; *Salvo assensu Apostolico imperando.*

Et tunc Navarr. Capyc. Gramm. & alii Doctores apud Donatum cit. quæst. 29. docent presumi, ex cap. eum sicut 16. de sentent. & re judicata, ubi dicitur: *Presumunt debent omnia legitimè praescripsi.*

915 At Matthaeus de Afflictis apud eundem tener, solemnitates extrinsecas presumi, si carum defectus numero fuit allegatus; si autem fuit allegatus, non presumi, sed debet plene probari.

916 Hoc autem docet expressè in casu, quo agitur de prejudicio tertii. Cum igitur ex recentia clausula conterit, non intervenisse in confectione contractus afferunt Apoliticum, sumus in causa de prejudicio Ecclesie; & pars altera negat afferunt intervenisse, sequitur, quod debeat plene probari.

917 Donatus cit. num. 3. referit ex Vilagut, ita sufficiente dictum in Sacro Concil. Neapol. in dubius causis, in quibus ex recentia clausula: *Salvo assensu imperando*, constabat, in contractu non intervenisse afferunt, non obstante quod in una clausum erat à die contractus tempus 48. annorum, & in alia annorum 52. cum adducta presumptione, quod desperata fuerit scriptura de afferunt, ob improvism emptoris mortem, ex eo, quod suffit furto ablato quamplures scripturae, & hoc, inquam, non obstante fuerunt recisii contractus alienationis, & restituta bona.

Recollit dicta de Prescriptione.

QUÆRESI

918 *An pecunia Monasterii possit alienari sine assensu Apostolico?*

Pecunia potest plucibus modis figurari. Ita varia erit resolutio.

919 Primò. Si pecunia in magna summa (ut supponitur) est relata cum potestate distrahendi, potest alienari, & consumi sine assensu Apostolico; ut constat ex dictis num. 906. & 896.

920 Secundò. Si est relata cum obligatione emendi re stabilis, aut eam investiendi super re stabilis ad censum annuum percipendum, seu ad fructificandum, alienari, seu consumi non potest; quia quamvis pecunia ex se, nec immobilia sit, nec mobile pretiosum, ex dictis num. 906. ut definita tamen ad emptionem rei immobilia, immobilia censetur, & pariter

ut

ut definita ad emptionem mobilis pretiosi, mobile pretiosum reputatur, ac proinde non potest alienari, & consumi sine alieno Apostolico.

927 Tertio. Si pecunia sit recepta ex venditione alicuius stabili Monasterii, debet in emptionem alterius rei stabili applicari.

928 Quarto. Si pecunia sit collocata in Montibus, data ad censum, ad cambia, &c. non potest alienari, & consumi; quia est fructifera, & inter immobilia computatur; nam pecunia sic applicata patit ius exigendi quotannis certam pecuniam summan, quod jure rei immobili comparatur, Donatus cit. quest. 52. num. 5. Bonac. & alii apud ipsum.

929 Ex quo sit, quod pecunia destinata ad emendum annum censum super re stabili, si debitis diligentiis exhibitis non apparet ipsa proximo iam sic investiendi, possit dari ad cambia, aut aliis contra sum licet, ulquequō opportunitas sic investiendi repetatur; ita ramen, ut quotannis fructifera, pecunia capitali semper assecuta. Huic max sententia potiori adharet Bordonus, qui ad plus se exten dit, ut modo in num. 925.

1. Quia hæc est alienatio, nec consumptio, sed applicatio pecunie ad fructificandum in bonum Monasterii, quo alias privaretur.

2. Ex rationabiliter presumpta, imo ex moraliter certa voluntate testatoris; certum namque est, quod imbecilis testator pecuniam reliquit ad fructificandum, non ut oriofa conservetur, qualis maneret, si dū, & sine spe eam super re stabili investiendi, retinere in capa; tunc autem non esse fructuosa, sed otiosa maneret, si uno ex prefatis modis non applicaretur; adeoque tali applicatio accedit rationabiliter presumpta, imo moraliter certa testatoris, sive donantis voluntas.

3. Quia pecunia dū retenta in capa sine spe applicatio, nec est immobilia, nec mobilis pretiosa, ex dictis à n. 906. Prefato autem modo applicata, est immobilia, & fructifera; sequitur ex dictis n. 922, quia patet ex exigendi quotannis certam pecuniam summam, videlicet prioribus annis per applicationem, v. gr. ad cambia; sequentibus vero annis, investitio super re stabili facta, per talen investitionem. Insuper prioribus annis satisficeret dispositionis testatoris per equivalentiam, & ea ejusdem voluntate presumpta.

924 Quinto. Si pecunia non sit de deputatis ad fructum, sed retinetur conservata pro future necessitate Monasterii, reputatur inter immobilia: & cum sit in proprietate Monasterii, non potest sine solemnitatibus alienari, Donat. cit. quest. 52. num. 4.

Pecunia igitur ista, conservata pro future necessitate Monasterii, aut definita ad emptionem stabili, ut supra in num. 920. & 921. que potest de proximo ad id applicari, non potest distrahiri, dari ad mucum, ad cambia, aut alio modo alienari, ut probatum est, Donatus cit. & quest. 53.

925 Contro Bordonum ref. 27. n. 11. qui affirmat, posse, ob rationem conceptus pecunie: de num. 906. ad 908. Primo, videlicet, quia talis pecunia, nec est de immobiliis, nec de mobilibus pretiosis, ut in cit. locis, & sic non cadit sub prohibitione. Secundo, quia in tantum dicta pecunia dicitur prohibita alienari, in quantum referatur ad emptionem stabili, ad qua est definita, ita, si non est ad ea definita, non prohibetur alienari; hec autem definitio, & ordinatio non obstat, quia iura prohibent alienationem acquisitionis ab Ecclesiæ, minime acquirendorum, ut constat ex numer. 890. ad 893. Ita discurrit Bordon, qui subdit pecuniam signatam in Bancho S. Ambrosii Mediolani posse extrahi, & distrahiri, non obstante Extravag. & Decreto: cuius ratio est.

Quia pecunia expota negotiatio per contractum societatis, & finito negotio, seu tempore prefixo re-

stituta, potest distrahiri, cum hujusmodi pecunia sic expota non habeat perpetuitatem in fructificando;

unde una ex conditionibus est, ut non possit fieri pa-

gnoscere, salvo capitali, ex Sexto V. Confit. 45. Detec-

ta,

stabilis,

quam extendit Nald. ver. Societas. Sed Ban-

chum dictum sic negotiatio per contractum Societatis, ergo hujusmodi pecunia distrahiri potest, sicut si daretur particulari persona; & è magis, cum pos-

si repeti ad arbitrium reponens; & si patet, mul-

tum discrepare à censu, cuius pecunia repeti non

930 An mobilia pretiosa, putal lampades, vasæ argen-

teæ, &c. possint sine alieno Apostolico alienari, ut co-

rum premium in fabricam Monasterii convertatur.

N Egat (confutidine scelula) Bonac. de alienationibus dispu. 2. quest. unic. punt. 2. num. 30.

quia mobilia pretiosa expressè comprehenduntur in Ex-

travagant.

931 Affirmat Riccius apud Donatum tom. I. par. 24 quest. 15. quia hæc non est propriæ alienatio, cum non transferatur dominium ad extraneam personam, sed è converso de uno in alium usum ejusdem Monasterii, apud quod dominum remanet.

932 At redit Donatus num. 2. subdit:

Verumtamen illic Riccius loquitur de lampadibus su-

perfluis, quæ ab una Ecclesia alteri venduntur, vel commununtur, ob superfluitatem quas alienationes, vel mutationes, inter Ecclesias factas, voluit non comprehendendi sub dispositione dict. Extravag. de qua re dico infra; & additur, quod dict. Paulina loquitur de necessariis, & de usu Ecclesiastico dicatis, non autem de superfluis, que otiosa manent: vid. num. 850.

933 Hic facit, quod ex Port. innuit Pelliz. de Mo-

nitalibus cap. 7. num. 29.

Concedit tamen Port. part. 1. refol. mor. casu 7.

num. 5. quod si alicui Conventu Monialium ex le-

gato relinquant bibliotheca libitorum latinorum, ea

absque licentia Sedis Apostolica posset ab illis alienari, ejus pretio applicato in bonis fructiferis emen-

dis; sive in Regno Portugallie in facti contin-

gentia decimis tuisse à Collectore Apostolico; &

quidem non per modum dispensationis, sed per mo-

dum rationabilis declarationis in eo fundatis, quod

bibliotheca libitorum latinorum est omnino inutilis

Monitalibus, idēque celis finis legis ventans aliena-

nationem honorum Ecclesiasticorum. Ita Portell. ad-

dens, eodem modo sine licentia Sedis Apostolica

poisse vendi quosdam pannos pretiosos Monasterio

cuidam Monialium relictos pro ornati partium,

qui erant Conventu omnino inutilis, & ex vetu-

state jam corrupti incipiebant.

934 Denique Anton. à Spir. Sanct. de priv. regul.

trat. 2. disp. 2. num. 166. quamvis id neget de lampadibus argenteis, que sunt immediate ad usum Ecclesiæ, id concedit de arboribus, nimurum, quod possunt

incidi ad reparacionem Ecclesiæ materialis, si urgent necessitas: & aliunde non adsit pecunia.

Q U A R E S VII.

940 An Monasterium possit emere aliquod stabile cum onere solvendu aliquem annum censem?

Esp. posse, Domatus citat. quest. 76. quia hæc non est alienatio, sed acquisitionis stabili. Pro eo autem onere nulla debet hypotheca, seu obligatio fieri super bonis Monasterii; sed solum res illa obligari debet, quia est subjecta censi.

Q U A R E S VIII.

941 An arborum inciso, & excisorum venditio sic alienatio, que fieri non possit sine alieno Apostolico?

P Ro claritate sunt certa dividenda ab incertis. Et quidem certum est, eam, que radices non amicti, arborum dici non posse.

Arbores autem sunt diversi generis. Aliae namque sunt frugiferæ, & ferates, quæ redditum fructus, vel naturales, quales sunt, quæ ex natura sua absque hominis industria fructus producent, ut pomæ, fici, &c. vel indutiles, quales sunt, quæ sine hominis industria non redditum fructus, ut vites, & olive in ondine ad vinum, & oleum.

942 Et quidem has sine justa causa credens peccat mortaliter, & tanquam latro punitur. Insuper earum incisionem esse alienationem, & sine alieno Apostolico fieri non posse, est certum; quia haec arbores credunt solo ad creditorem instantiam. Si primum, non potest sine alieno Apostolico, quia est alienatio voluntaria.

935 Si secundum, potest ex dictis n. 896. quia est alienatio necessaria. Sed tunc antequam deveniatur ad venditionem rei, aut alicuius censu extinctionem, debent septem conditions concurrent, & observari. I. Quod debitum fuerit legitimè à Monasterio contractum. 2. Quod creditor instantia urgens. 3. Quod Monasterium non habent fructus, quibus satisfacte possit. 4. Quod creditor non sit contentus pignore, aut det tempus, tunc namque licita est oppignoratio. 5. Quod satisfactio non possit fieri per bona mobilia. 6. Quod illa res vendatur, quæ est minus dannosa. 7. Quod fiat cum autoritate Judicis Ecclesiastici.

943 Unde non incurrit penas, si qui cedent illa parva materia, puta duas, vel tres arbores.

944 2. Si incisio fieri, in quantum arbores sunt veleti, ac inutilis, atque inde indigent renovari, ut sunt vites venusta, malus aranta, vetus, &c. & loco carum aliae plantentur. Vel si arbores essent nimis densæ, & opacæ, quia densitas, & opacitas sua umbra impedit, & nocet fructibus; unde tunc casus efficitur, quia ex ea fundus fieri fructus.

945 3. Si arbores sint fructiferæ, sed credunt tales folent, ut arbores Nucum, Castaneum, Glandium, &c. & haec namque sunt duplices generis, aliae sunt primariæ destinatae ad fructus Nucum, Castaneum, Glandium, &c. & carum alienatio cadit sub prohibitione, juxta dicta num. 941.

Aliæ sunt primariæ destinatae ad casionem, ut fructifera in ratione ligni, & harum alienatio non cadit sub prohibitions; quia haec arbores per incisionem sunt in fructu, & fructus non prohibentur alienari.

946 Fimatur ex dictis Rote Romane, quam refert Donatus quest. 69. quia determinatur: Quod ad inci-

endas penas Extravagantis requiriuntur, non solum quod incisio arborum sit in magna quantitate, & quod arbores respondeantur, ut cedentur, & quod arbores

restituantur, ut cedentur, & quod arbores

<p

inciso, & excisarum venditio non est prohibita, Domat. c. quæst. 69. Bord. ref. 27. num. 14. & 18. & dec. 52.

Non quidem inciso; quia iura incisionem, & alienationem arborum utilium prohibent, minimè inutilium, aut damnificantium; recensite autem arbores, seclusa incisione, sunt inutiles, & infuscantes, & per incisionem sunt in fructu, & lacrum afferunt Monasterio in ratione ligni. Unde non conservatio, sed tatum inciso est utilis: quia ordinatur, & est necessaria ad fructum.

Non est prohibita earundem arborum excisarum venditio; quia arbores excise non sunt arbores; sed ligna, & fructus sylvae, ac nemoris; fructus autem non prohibentur alienari: v. num. 934.

QUÆRES IX.

950 An possit Prelatus Regularis bona unius Monasterii divitis in aliud transferre?

R. Non posse, quoniam ambo Monasteria sint illi subjecta, Donatus quæst. 84. quia talis translatio est alienatio, per quam transierunt dominium directum, aut utile, seu ususfructus.

951 Probabile autem est id, quod docet Anton. à Spir. Sanct. tom. 3. de privil. regal. trah. 2. disp. 1. num. 133. Quod possit Provinciali de contento Capituli, seu communis Conventus, date libtos aliquos superfluos unius Conventus alteri Conventui ejusdem Provinciae, cuius Bibliotheca de novo incipit. Nam sic dictat epicheia.

952 Certum tamen est, quod possit mobilia praetiora Monasterii accommodare ad breve tempus; quia per accommodationem non transferuntur dominium.

QUÆRES X.

953 Quid dicendum de subditis?

Ceterum est, quod si unus Religiosus doner mobiliis pretiosum alteri Religioso ejusdem Monasterii, non incurrat penas alienationis, licet peccare possit contra paupertatem, iuxta dicenda de pauperi. Relig. Qui dominum non transierunt de Monasterio, sed residerunt penes idem Monasterium, & solum transfertur usus de fratre in fratrem.

954 Difficilias est, si doner Religioso alterius Monasterii ejusdem Provinciae, aut Religiosi.

Non incurre penas alienationis, teneo cum Ant. à Spir. S. de priv. reg. trah. 2. disp. 1. n. 169. Riccio, Tant. & Del Beno tom. 2. cap. 17. dub. 13. num. 15.

955 Ratio eorum est, quod Extravagans & Decretum prohibent alienationem, ne tunc Ecclesia afferatur ab Ecclesia, materialiter autem se habet, & parum refert, quod bona sicut unus, vel alterius Ecclesie, dummodo sunt Ecclesie. Ita contingit in casu; quia licet Religiosus alterius Religioso alterius Monasterii, aut Provinciae, sed ejusdem Religiosus, bona donata vere sunt sub dominio Ecclesie, dum non donat secularibus.

956 Hac ratione Bord. ref. 27. n. 3. docet bona unius Ecclesie posse commutari cum bonis alterius Ecclesie.

957 At hec ratio nimis probat; probat enim Prelatum possit sine assenso Apostolico bona unius Monasterii divitis in aliud transferre, absque eo, quod incurrat penas alienarium; quod negatum est supra in num. 950. Item quod Religiosus donare possit Religioso alterius Religiosus, absque eo, quod incurrat penas Extravag. quod negant relati Doctores; quia adhuc bona donata non essent donata secularibus, sed essent vere sub dominio Ecclesie, & ad usum pauperum, nempe Religiosorum.

958 Finis igitur. Extravagans, & Decreti, non sunt indemnitas Ecclesie in communia accepta, sed indemnitatis singularium Ecclesiarum, & Monasteriorum in particulari; sicut enim finis conservatio divini cultus in singulis Ecclesiis, & congrua sustentatione Religiosorum, & pauperum Christi in singulis Monasteriis & hac de causa, in singulis honorum alienationem prohibuit, ut confiat ex num. 930. qui finis non servaretur, si bona unius Monasterii possent in aliud etiam ejusdem Provincie & Ordinis alienari, sed potius esset unum Altare spoliare ad aliud vescindendum.

959 Hac ratione prohibitam dico permutationem de n. 956. quia est species alienationis, cum per eam transferatur dominium. Quaranta apud Donat. q. 85. n. 4.

960 Ratio ergo, cur Religiosus donatis mobiles preciosum Religioso alterius Monasterii, non incurrat penas Extravag. & Decreti. contra alienantes est, quia dicta penas non incurruntur à subditis, sed à Superioribus, ut in num. 839. An autem peccat contra paupertatem, & incurrit penas munera largientium, constabat infra: vid. num. 1051.

QUÆRES XI.

961 An capella, & sepulchra possint alienari sine assenso Apostolico?

P. Remittendum omnino est, capellam, & sepulchram esse locum factum: ex num. 626. adeoque ratione spiritualitatis annexa vendi non posse sine labore simoniae. Eadem ratione in cap. Abolenda 12. de se. pdt. probetur vendi laico jus funeris in sepulchro, videlicet sepeliendi in eo se se, suosque successores, & impedientes, ne alii sepeliantur in illo.

962 Ex licet vafa ratione materiae possint vendi absque simoniae labore, non sic sepulchra; quia licet ratione materiae, nempe terra, sit quid temporale, prohibetur vendi jure positivo, ex cap. cit. Abolenda, ubi, qui sic vendunt, reprehenduntur: *Quid terra terram vendit? memeno quod terra est, & in terram ibi.*

963 Quia tamen usus communis est, ut capelle, & sepulchra vendantur cum jure funerandi, ut supra; est omnino quarendum caput tales venditionem & emptionem justificandi à simoniae labore.

964 Portellus part. 2. cap. 20. num. 2. alt: *Dico, sepulchram vendi posse, quatenus terra est, seu materia sepulchra, non vero id, quod illi insit, sacram, seu beneficium.* Tenet exp̄s̄ Suarez tom. 1. de Relig. lib. 4. de simonia cap. 14. & num. 6. ad 17. Qui adducunt partitatem de calice, & oleo Chrismatis, que majorem habent confectionem, & tamen vendi possunt ratione materiae argenti, & olei. Ita illi.

Item Donatus quæst. 79. num. 9. refert auctoritatem Div. Thom. in 4. sentent. diff. 25. quæst. 3. art. 3. in resp. ad secundam, que est: *Venditio sepulchrae possit intelligi duplicitate, uno modo, quod vendator terra extra pro sepulchra, & de hoc est similius ratio, ac de venditione sarcorum vasorum; quia camerarium conservatum potest ratione terre in necessitate Ecclesie, sicut & calix ratione materia; non autem potest vendi ratione confectionis.*

Quibus faver Peyrin, apud Donat. cit. num. 10. dicens, rigorem Canonis cap. Abolenda, suisse forte contraria confundit abrogatum. Ita illi.

965 Non est autem deficiendum Sotus apud Donatum quæst. 79. qui tener, eas vendi, & pretium accipi non ratione spiritualitatis, sed ratione loci honorarios, non ob respectum ad quid spiritualiter, quatenus, v. gr. ibi Euangelium canitur, sed ob respectum ad sicutum, quatenus, v. gr. est in parte dextera, propinquior Altari Majori, &c. honor namque, & pompa sunt quid temporale, & pretio estimabile.

966 Attamen tunc, & rectius est dicere pretium dari, & accipi pro reparatione, & conservatione Ecclesie; aut pro sustentatione Ministeriorum Ecclesie, qui summa occupationem impendunt, ministrando spiritualia, quod non est vendere spiritualia (ritè ait Donatus) sed velle habentia ad vitam corporalem, sine qua spiritualia exercere non possumus. Quod est ita verum, ut pretium sustentationis possit in pactum deduci, ut probat Cajet apud Donatum.

967 Quid fundatur in illo Matth. 10. ubi Christus Apostolos ad prædicandum Euangelium misit, cisque dixit: *Dignus enim est operarius cibo suo.* Et Pauli 1. ad Timoth. 5. *Qui bene proficit presbyteri, duplice honore digni habeantur: maximè qui laborem in verbo, & doctrina. Dicit enim scriptura: Non aliquid est boni tristitanti. Etenim dignus est operarius mercede sua:* vid. tom. 3. num. 252.

His quantum ad laborem simoniae premisis, 968 Respondet ad quæsiuum, capellas, & sepulchras alienari, & vendi non posse absque assenso Apostolico, quia sunt res, & iura Ecclesie, ac proxime comprehenduntur in Extravag. & Decret. Donatus quæst. 79. num. 11.

969 Potest autem Prelatus sine titulo venditionis, aut

alio,

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

67

alio, quo transferatur dominum alicui devoto, aut Monasterii benemerito capellam concedere; ita tamen, ut solum usum facti concedat, videlicet ad se ibi, & suos sepelientes, ad eam suis sumptibus ampliandam, parvamente ornandam, & decorandam, ita ut non deducatur in pactum aliqua solario in pretium facienda pro capella, aut sepulchra. Et hoc pacto etiam à Fratribus Minoribus concedi possunt capella, & sepulchra. Lantus in Theatro Reg. verb. *Alienatio* num. 3. & 4.

QUÆRES XII.

970 An Capella legitimè alteri vendita, possit, ex mortuo, a Prelato alteri donari, ut vendi?

R. Esp. Posse alteri donari, aut vendi, extensis tam cuncti hereditibus suis domus, pro quibus concessi supponitur, si primus donatarius, aut emptor, ultra premium, quod semper pro venditione solvit, nullum redditum annualem reliquit pro ornatu, & conservatione capella. Portellus part. 2. cap. 20. num. 1. Donatus citat. quæst. 80. Quia mortuus hereditibus, jus sepulchri redit ad proprietatem, & dominium Ecclesie. Quod est verum, etiam si in capella sit inscriptum nomen donatarii, aut emptoris.

971 Tum quia, si hereditibus primi donatarii, aut emptoris defunctori, non posset capella alteri donari, aut vendi, potest breviter devenir ad tempus, quo non efficit locus alius, qui vellent sepulchrum eligere; quod insuper cedit in detrimentum Ecclesie, Capellarum, & Ministeriorum; nam Capella non representat fideles devotos, qui eas vellent ornare, & Ministri privarentur plurimi elemosynis, quae eis ex electionibus sepulchri proveniente solent, & quibus vivunt, atque illis propter adderetur onus capellas ornandi.

972 Si vero donatarius, seu emptor Capella, relinquat dotem, videlicet aliquem redditum annuum perpetuum pro eius ornatu, & conservatione, quamvis Rodr. apud Donat. cit. etiam affirmet.

973 Dicendum tamen est, quod non possit alteri donari, aut vendi. Port. & Donat. cit. Quia per illum redditum annualem (ait Donatus) videtur defunctus cum Ecclesia pactum fecisse, ut nunquam alius ibidem sepelitur; pacta autem legitime inita, etiam post mortem sunt ferenda, cap. *Amicorum 1. de patiis.* Tum quia ita est communis praxis, ut Capella rite ab Ecclesia alienata, in posterum nullatenus ab eadem vendatur; scilicet, si fater concepsit ad nudum usum, aut sine debito pretio. Ita ille.

QUÆRES XIII.

974 An alienantes Reliquias Sanctorum sine assenso Apostolico, incurvant penas Extravagantis?

D. Difficultas procedit de Reliquiis existentibus sub dominio, & potestate Ecclesie; minimè de iis, quae extant apud personas particulares, aut que à mercatoribus, & partibus infidelium afferuntur; haec quidem considerantur, ut res propria, adeoque liberè abique ullo assensu alienari possunt.

975 Insuper certum est, quod Superior Ecclesie possit aliquod Reliquia fructuum, pietatis causa, persona exteris, & benemeritis elargiri, si patres Reliquiae ejusdem Sancti in ea remantur: quia (ut ait Donatus quæst. 56.) *Ecclesie decor non deficit, & pietas dilataur.* His premissis,

976 Reliquias alienantes incurvant penas Extravagantem Genuenfis, Riccius, & Donatus cit. quia Reliquiae sunt mobilia pretiosiora, quam vafa sacra; nam adorante exponuntur, non sic vafa.

977 Refp. Non incurvant penas Extravagantis. Bord. ref. 27. n. 6. Diana part. 4. trah. 4. ref. 223. verb. nocturnum, Fagan. libr. 3. Decr. cap. Cum eo 2. de Reliquiis num. 35. Quia Extravagans, & Decretum exp̄s̄ loquuntur de mobilibus pretiosis temporalibus, & in ratione valoris, seu pretio estimabilibus, minimè de pretiosis spiritualibus & in ratione honoris.

978 Verum tamen est, quod translatio Corporum Sanctorum de uno in alium locum sit prohibita, ex cap. *Corpora, de consecrat. diff. 1. Corpora Sanctorum de loco ad locum nullus transferre presumat, sine consilio Principis, hoc est Papæ, vel Episcopi, & Sanctæ Synodi.* videlicet Canoniconum.

Examen Ecclesiast.

979 Qui autem sine debita licentia Corpus Sanctum de uno in alium locum transferret, non incurvant penas Extravagantis, sed efficit puniendus arbitrio Judicis; quia nulla est in iure apposita pena.

980 Idem est dicendum de Superiori Regulari, aut alio, qui Reliquiam insignem extrahet; quia Ecclesiam ejus Sancti decore privat.

QUÆRES XIV.

981 An pecunia Regularibus relata ad finem celebrandi perpetuam Missam pro aliquo defuncto possit investiri in imponendo censu supra bona propria Monasteriorum, aut in fabricanda parte Conventus?

Firmatur quoad fabricandam partem Conventus, A. Peyr. in form. lit. A, cap. 11. num. 2. Donat. tom. 4. trah. 7. quæst. 881. & tom. 1. part. 2. trah. 14. quæst. 75. Quia possunt Religiosi Ecclesiam aut Monasterium recipere sub obligatione Missæ quotidiana, igitur & illa reparare sub onere Missæ.

2 Quia pars Conventus fabricata est fructifera æquivalenter; nam Religiosi deficiente in Conventu, possunt domum pro habitatione conducere, à conductione eisdem fabricato liberat.

3 Quia in Ecclesia diruta non possunt sacrificia, & officia celebrari, nec cadavera sepeliti; adeoque non possunt ex ea recipi emolumenta, quae ex Ecclesiæ aptis principi solent; igitur Ecclesia reparata est actu fructifera, ac proinde capax, ut sustineat onus Missæ perpetuae, juxta mentem S. Congr. de Celebrat. Missatum.

982 Ref. tamen, omnino non posse, Diana part. 10. trah. 16. ref. 7. Pelliç. trah. 6. cap. 3. num. 53. Tambar. cit. num. 13. & Bordon. ref. 25. qui solum affirmat cum hac limitatione, videlicet, si postea ex actione provenient Monasterium ematur nova proprietas, que actu fructificet. Ratio est, quia S. C. in Deo, de Celebrat. Missar. exp̄s̄ uult, pecuniam relicit in ecclesiis investiendam in bonis immobilibus fructiferis; in allatis autem duobus casibus, nil novi acquirent Monasterium, unde fructus habeat ad onus Missæ sustentandum.

983 Ad rationes in oppositum: ad 1. patet disparitas, quia in concessione Ecclesie, seu Monasterii, datur proprietas simul cum onere; in noctre vero causa datur pecunia eo fine, ut transferatur in stabili fructiferum.

Tum quia acceptationem Ecclesie seu Monasterii sub onere Missæ perpetuae, solum puto concedendam Religiosis divitibus, qui alios habent redditus liberos, unde vivunt; minimè universitatem etiam Mendicantibus, qui ex puris elemosynis sustentantur; de quibus infra.

Secunda, & tercia ratio non probant universaliter, sed solum quando fabricaretur Ecclesia omnino incepta ad solita emolumenta, aut pars Conventus, ex cuius defectu Religiosi pro habitatione locabantur domum. Ad 2. autem dico, non sufficit equivalentiam, quia haec non sublevat Sacerdotis indigentiam, qui est finis S. C. cum enim Sacerdos actu indiget, actu deficeret immobiles fructificare.

984 Ad 3. dico, taliter fructificationem non sufficit, quia non est realiter nova fructificatio. Vel enim consideratur in ordine ad Ecclesiam, & Monasterium ex actione reparatur; & sic cedit in commodum ipsius Ecclesie, & Monasterii, ac ipsorum Religiosorum, ut ibi habitent, & sui ministeria exercantur; minimè in anima defuncti fructum, & utilitatem, sed potius in eius damnum. Vel consideratur in ordine ad emolumenta, quae ex Ecclesia reparata de novo percipiuntur: Et sub hac consideratione fructus apparuit novus; ac non est realiter novus, ut requiritur ad onus Missæ sustentandum; equivalat enim fructui, quem ante destructionem ex Ecclesia apta Religiosi percipiebant; unde sicut tunc, quando Ecclesia erat apta, non poterant Religiosi pecuniam pro Missa perpetua taliētā investire in ipsa Ecclesia, assignando pro fructu sustentativo oneri Missæ emolumenta, quae fortè in majori summa tunc temporis percipiuntur; ita nec poterunt modo per reparacionem, in eadem Ecclesia reparata investire, assignando pro fructu sustentativo oneri Missæ emolumenta, quae ex ea in minori summa ob temporum sterilitatem modo percipiuntur; & sicut tunc pecunia non dicetur applicata in bonis stabilibus fructiferis, qui Sacra Congregatio requirit; ita nec nunc.

E 2 985 Hu-

985 Hujus rei est, quia S. Congr. in hoc Decreto intendit dare sacerdoti pro novo onere novum stipendium cum effectu pro ejus sustentatione, ne ex defectu stipendi, voluntas sacerdoris non adimplatur, & ejus anima suffragis paveretur; unde per Sac. Congreg. res illa fructuosa dicitur, que novum realiter, & cum effectu afferat fructum, ita ut aliquid revera addat Monasterio pro Sacerdotis sustentatione.

986 Ex hac ratione facio, quod si ex pecunia relicta pro Misa fabricaretur pars Conventus, ita ut sub his fabricarentur domus locanda secularibus, vel repararetur praedium, quod ex tali reparatione datur structum proportionem oneri Mise; unique esse bene investita, quia ex ea provenient fructus sustentatus oneris Mise, uti S. C. requirit.

987 De qua si opinio Peyrin. & Donati aliquam potest probabilitatem habere pro Monasteriis diversibus, quae alios habent redditus liberos, unde honeste vivunt, ita ut valeant satisfacere oneri sine periculo danni animarum; nullo pacto potest habere locum in Monasteriis Mendicantium pauperum, qui de elemosynis vivunt.

Hi quidem Mendicantes, nullo pacto possunt sine peccato mortali, atque iniustitia, pecunias sic reliquias, aut capitalia extinguere, fide ad debita solvenda, fide ad Monasterium fabricandum, aut reparandum, cum evidens sit animarum damnum ex certa suffragiorum amissione; quoniam si exinde indigentiam Monasterii ex una parte sublevant, illud reparare, aut depelia solvendo: ex alia augent in perpetuum posteris annum censem extingue; & Sacerdotes vix sufficientes ad satisfaciendum oneribus ex quotidiani elemosynis, ad quas pro necessaria Monasterii sustentatione, cum sudore, ob Monasteriorum, ac pauperum multitudinem, atque ob temporis penitentiam, recurrent, etiam omnino impotentes ad satisfaciendum Misericordiam scribimus, prefatis pecunias aut capitalibus extincitis correspondentes.

Animadversant igitur Superiores, & divinum iudicium reformident, quoniam justorum Defunctionum anime, quod ditius Purgatorii igne cremantur, eodem annis contra hujusmodi impios apud severum judicem clamat.

988 Hi tamen Superiori, qui sic pecuniam illam insinuerint, non incuruerint penas Extrav. contra alienantes; quia revera non alienarent, cum in utilitate ejusdem Monasterii remaneat impensa: ut in num. 928. incuruerint autem penas Decreti Sac. Congr. de Clericis. Misericordia relata in tom. 3. num. 5.

989 Certum tamen est, onus Mise non incipere post dispositionem pecunie, nec post acceptationem Ecclesie, sed post investitionem; quia sicut tunc incipit stipendum, ita & onus.

De alienatione, agunt Donat. tom. 2. part. 2. tral. 14. Caftopal. part. 2. tral. 12. dispu. unic. p. 15. Bordon. refol. 27. 62. & 126. Ant. à Spir. Sancte de prim. regu. tral. 2. dispu. 4. §. 1. Fagnani in 1. 3. Decr. cap. Nulli 5. de reb. Eccles. non alien. Pithing. in Comp. 1. 3. tit. 13. Phæbus lib. 2. tit. 12.

L A R G I T I O M U N E R U M

990 Se prohibita Regularibus utriusque sexus (Religious militari exceptis) tam inter se ipsos, quam in ordine ad exteriores, & seculares, a Clem. VIII. per Bullam incip. Religiosa Congregationis, 18. Junii 1594. Que Bulla non condidit novum jus, sed renovavit antiquum, Cap. Non dicatis 12. quest. 1. cap. Monachi, de statu Monachorum, & cap. Cum ad Monasterium sub eis. seu apposuit penas. Unde id, quod anteā erat illicitum, aut illicitum, ita mod.

Prohibetur tamen per banc Bullam largitio fructuum, seu pecuniarum, & rerum mobilium non preiosarum: quia largitio bonorum immobiliarum, aut mobilium pretiosorum, est alienatio aliunde prohibita, ut supradictum.

Partus intellectus non comprehenduntur in Bulla, tales sunt conciones, lessiones, & similia scripta; immo expressi ibi excipiuntur; unde possunt absque pecunia alii donari; immo Religious ad aliam Religious transiens, potest ea secum absque licentia transferre: vid. num. 1114.

991 Causa finalis dictæ Bullæ sunt quatuor, in ea-

dem expedit. 1. Ut Regularium disciplina conserveatur, & labefacta restituatur; 2. Ut bona Monasteriorum, aut à Religious acquista, etiam redditus, & elemosyna, non dilapidentur, & dissipentur: 3. Ut votum pauperatis integre obseretur: 4. Ut prava Regularium ambitus eviteretur.

992 Peccata sunt perpetua infamia, privatio vocis activæ, & passivæ, privatio ipso facto dignitatum, graduum, munierum, & officiorum, quæ habent, & inhabilitas ad illa, & similia in futurum. Nomine dignitatum, graduum, munierum, & officiorum, venient ea, quæ sunt cum superioritate, & jurisdictione ordinaria, vel delegata conjuncta. Unde non veniunt Vicarii, Superiori, Lectores, Confessari, &c. ita Donat. tom. 1. part. 2. tral. 15. quest. 26.

993 Quæ peccata sunt imposita contra ipsos Religious, five Superiori, five subditos manera dantes. Privatio vocis activæ, & passivæ, & inhabilitas ad officia in futurum quoad forum internum incurvantur ante Judicis sententiam declaratoriam, quia sunt peccata privativa, que actionem hominis ad sui executionem non requiriunt. Priora peccata non incurvantur ante sententiam declaratoriam Judicis, quia sunt peccata privativa, que actionem hominis ad sui executionem requirunt: ut in num. 179.

994 Satis autem probabile est, nullam peccata (excepta censura) incurri in foro conscientia ante sententiam condemnatoriam, aut declaratoriam delicti, si persona sit lata sententia. Donat. cit. q. 25. cum Suar. Sanchez, Avila, & aliis. Quia nemo debet esse executor peccata contra se ipsum, ut innum. in 180. Quod forum autem fori certum mihi est cum Com. nullam protinus peccata neque censuram (excepta censura ob notarium percussum in ecclesiastico Clerici, de qua suo loco) incurrit antea sententiam: ut supra, v. num. 191.

995 In recensita Bulla Clem. nulla imponitur censura contra largientes; sed relatae privations, & inhabilitates.

996 Donatarii vero, seu recipientes a Religious munera, non incurvant dictas penas, sed solum tenentur ad restitutionem in foro conscientia ante omnem sententiam. Donat. cit. quest. 28. quia restitutio non est pena, sed debitum. Habetur ex verbis ipsius Bullæ, ut sequitur:

Quod si vel ab aliquo particuli Religious, vel à Superiori quopiam, Generali, Provinciali, aut alio quocumque fungente, aut à Conventu, Capitulo, vel Congregatione, five a universo Ordine, & Religious ne, quidquam receperint, id quod accepint, sumi non faciant. Verum ipso facto absque aliqua mentione Judicis, decreto, sententia, aut declaratione, ad illius restitutionem omnino in utroque foro teneantur, adeo restitutione ipsa realiter non facta, neque etiam in foro conscientia absolvi possint.

Hanc autem restitutionem fieri volumus, non prius quam ei Religious, qui donavit, sed ei Monasterio, Domui, vel alteri Loco, de cuius bonis facta est largitio; vel si non de ejus bonis donatum est, in quo idem Religious donans professionem emisit; vel si nomine totius Capituli, Conventus, aut Congregationis, vel universi Ordinis, seu Religious donatio facta extiterit, pariter communis mensa, aut mala, cuius nomine donatum fuerit, accepta munera reficiuntur; ita ut ne qui donavit, nec Conventus, Capitulum, Congregatio, Ordo, aut Religious, cui reficiunt facienda est, illam remittere, & item condonare, aut recipiente ab obligatione remittendi exire, vel ut in pauperes erogere concedere, quoquomodo possint.

997 Plures apud Donatum, & novissime Mendo in Epit. verb. Paupertatis votum num. 7. dicunt Bullam Clement. VIII. de largitione munierum in Hispania & pluribus aliis Provinciis non sive usu receptam; maximè quod penas, quod etiam tenet Diana part. 1. tral. 6. refol. 1. Quod negat Donat. Et maxime in Italia, nam quotannis mense Januarii legitur cum moderatione, & declaratione Urban. VIII.

998 Urb. namque VIII. per Bullam Nuper, editam 16. Octobris 1640. innovavit dictam Bullam Clem. VIII. damnando omnem prætentum non usum: illam tamen moderavit, & declaravit, ut sequitur.

999 Declaravit, & declarat, munera à Religious

utriusque sexus tribui posse ex causis gratitudinis, con-

cilia-

QUANTITAS DONANDI,

1008 Pro qua Superior possit sibi, & suis licet concedere, non est à iure praescripta. Plures apud Donat. q. 5. volunt, quod possit Religious, de bonis mobilibus, seu fructibus sibi applicari concedere licentiam donandi usque ad decem autreos, ex pia, & rationabilis causa, puta pro cognatorum nuptiis, pro gratitudine, aut alia causa virtutis. Alii tenent, quod possit usque ad duodecim, aut quindecim aureos singulis annis. Alii duos, vel tres aureos singulis mensibus, v. num. 852. & 1021.

1009 At quidem certa regula tradi non potest, unde quantitas praescriptio remittenda est arbitrio prudentis, circumstantiis consideratis, quantitatis reddituum, qualitatibus personarum, causa, sive loco, & tempore.

1010 Pro ea autem quantitate, pro qua Superior Regularis potest dare licentiam donandi suis Religious, potest etiam Superiori sua Monialibus, nisi in aliquo praecipitave limitatione habeat à suo Superiori majori, nempe ab Ordinatio. Diana part. 1. tral. 6. refol. 21.

1011 Certum tamen est, quod donans sine Superioris licentia in quantitate sufficiente ad mortale, mortaliter peccet. Pro qua re vide verb. quantitas furti inter domesticos. Ubi de furto Religiousorum.

Quantitas autem duorum aureorum, licet sit notabilis, & sufficiens ad peccatum mortale contra votum paupertatis, non est notabilis, & sufficiens ad incurvandas penas Bullæ, sed est in iure modica; unde non erit sufficiens ad penas, si non excedat decena aureorum summam, ut in simili dictum est in tom. 24. v. num. 7. ad 9.

CAUSA VIRTUTIS

1012 Non est prohibitum donare. Bulla enim formaliter prohibet donationes ex meta liberalitate, & ob fines num. 991. expeditos. Ceterum non intendit tollere ius naturæ, ut constat ex moderatione, & declaratione Urbani VIII. de num. 999.

1013 Hinc licitum est. Primo, Superiori, & personas de Monasterio benemeritas hospitali, & eorum adventus honorare, dummodo id discretè fiat: vid. num. 1001. Secundo. Aliquid donare ad captandam beneficentiam personæ, à qua Monasterium sperat bona obtinere, nec eius favor difficultate exigere, v. n. 999. Tertio, ratione gratitudinis in beneficiorum acceptorum memoriam, quia gratitudo est virtus iure naturali debita, ut infra de Simonia vid. num. 999. Quartò, causa remuneratio, ob laborem impensum, & servitio prestita; remuneratio namque de gratitudine sicut simul, & de justitia.

1014 Ind gratitudine, & remuneratio exposcit, ut plus reddatur, quam sit acceptum. Donatus quest. 8. Ind Diana part. 1. tral. 6. refol. 16. tenet donationem posse excedere in quarta parte valorem metrum, & beneficiorum.

1015 Hinc ultra justum falarium possunt Religious, & respectivæ Moniales, aliquid donare Advocatis, Procuratoribus, Medicis, Confessariis, Ministris, &c. tunc enim gratificatur, seu remuneratur affectus, patientia, assistentia, charitas, felix exitus litis, &c. hec namque solo nomine dicuntur donationes; revera ratiem sunt satisfactiones, & nature debita. Nec cedunt in praedictum Monasterii, sed in eis utilitatem, & decorum; nam beneficiorum fovent ad magis in posterum beneficiendum.

1016 Pariter possunt aliquid donare Moniales Ordinari loci ob assistentiam in susceptione habitus, Professione, &c. Diana part. 1. tral. 6. refol. 24.

1017 Denique aliquid dare possunt Religious natus, &c. ne ab illis male tractentur.

RATIONE ELEEMOSYNÆ

1018 Possunt Religious de suorum Superiorum, ex parte, aut tacita, seu rationabiliter presumpta licentia, & absque lafione paupertatis, aliquid dare pauperibus, & indigentibus, maximè si sint parentes, & consanguinei; quod possunt facere, Examen Ecclesiast.